

Slovenski dom

Štev. 263.

V Ljubljani, sobota 19. novembra 1938.

Leto III

Odhod romunskega kralja Karola iz Londona in njegov obisk v Belgiji Romunija ni dobila v Angliji posojila

Bruselj, 19. novembra. o. Romunski kralj Karol in prestolonaslednik Mihael, ki sta se včeraj jutraj slovesno poslovila od Anglije, sta popoldne dopotovala v Bruselj, kjer ju je na postaji sprejel kralj Leopold II. z bratom knezom Karlom. Visoka gosta sta z belgijskim vladarjem odpovala takoj v grad Lacken, kjer je bilo zvečer prirejeno kosilo v najvišjem krogu.

V političnih krogih so prepričani, da bo imel romunski kralj Karol za svojega obiska v Bruslju razgovore tudi glede romunsko-belgijskih gospodarskih odnosov. Kralj Karol bo danes popoldne obiskal belgijsko državno tovarno orožja v Liegeu. To razlagajo kot možnost, da bi Romunija naročila v Belgiji industrijske proizvode. Izjavljajo tudi, da se bo kralj Karol z belgijskim kraljem Leopoldom razgovarjal o stališču obeh držav do raznih mednarodnih vprašanj. — Predmet razgovorov med obema vladarjema bo slednjič še vprašanje belgijske politike neodvisnosti in stališča do Zveze narodov.

London, 19. novembra. o. V londonskem gospodarskem svetu izjavljajo, da ob obisku romunskega kralja ni prišlo do nikakih zaključkov glede morebitnega angleškega posojila Romuniji. Angleška vlada meni, da je romunski bodoči politični razvoj preveč negotov, da bi mogla tvegati kak večji kapital. Pač pa so se razgovarjali o trgovskih kreditih, ki bi jih Anglija dala Romuniji. Angleška vlada je zahtevala, naj bi romunski strokovnjaki dajo natančen načrt, kako

bo Romunija te kredite porabila. Celotna vsota, ki jo je Romunija zahtevala, znaša 20 milijonov funtov sterlingov. Angleški krogi menijo, da je ta znesek prevelik. Toda tudi če bodo Angleži dali Romuniji manjše kredite, hočejo imeti zagotovilo, da bosta od tega imeli dobiček romunska in angleška trgovina, ne pa da bi Romuni angleški denar porabili za ustalitev svojih trgovskih zvez z Nemčijo.

Bukarešta, 19. novembra. m. V Bukarešti pripravljajo veličasten sprejem romunskemu kralju Karolu, ki ga bo bukareško meščanstvo priredilo svojemu kralju zaradi velikih uspehov, ki jih je v Angliji dosegel na gospodarskem in političnem polju.

bo Romunija te kredite porabila. Celotna vsota, ki jo je Romunija zahtevala, znaša 20 milijonov funtov sterlingov. Angleški krogi menijo, da je ta znesek prevelik. Toda tudi če bodo Angleži dali Romuniji manjše kredite, hočejo imeti zagotovilo, da bosta od tega imeli dobiček romunska in angleška trgovina, ne pa da bi Romuni angleški denar porabili za ustalitev svojih trgovskih zvez z Nemčijo.

Bukarešta, 19. novembra. m. V Bukarešti pripravljajo veličasten sprejem romunskemu kralju Karolu, ki ga bo bukareško meščanstvo priredilo svojemu kralju zaradi velikih uspehov, ki jih je v Angliji dosegel na gospodarskem in političnem polju.

Smrt prvega jugoslovanskega zunanjega ministra in Mačkovega sodelavca dr. Trumbića

Ljubljana, 19. nov.

Včeraj jutraj je umrl prvi jugoslovanski zunanji minister dr. Ante Trumbić, čigar smrt so pričakovali že dalje časa. Pogreb bo jutri popoldne ob 8 zjutraj od doma bivšega Hrvatskega Sokola v Zagrebu na postajo, od koder bodo truplo prepeljali v Split, kjer pripravljajo velike pogrebne svečanosti. Zaradi Trumbićeve smrti so na vseh državnih uradih v Jugoslaviji izobesili zastave na pol droga. Zveni pokojnega dr. Trumbića so izrazili svoje sožalje odlični ljudje iz vseh krajev države, med prvimi predsednik vlade dr. Stojadinović, Hrvatje, živeči v Ljubljani, so poslali sožalno brzojavko dr. Mačku, čigar sodelavec je bil pokojni dr. Trumbić. Na pogreb v Zagreb odpošlje posebno zastopstvo ljubljanskih Hrvatov, ki ga vodi odvetnik dr. Petrovič. Odposlanstvo bo neslo v Zagreb lep venec.

Pokojni dr. Trumbić je bil ena najvidnejših hrvatskih osebnosti, ki je s svojim delom posegla čez hrvatske meje. Rodil se je 1864 v Splitu, postal odvetnik in bil 1895 izvoljen v Splitu za poslanca v dalmatinski deželni zbor, katerega član je bil do razpada Avstrije. Ob izbruhu vojne je odšel v tujino in stopil na čelo jugoslovanskemu odboru v Londonu, ki je vodil priprave za združitve jugoslovancev, ki so bili pod Avstrijo. 20. julija 1917 je na Krfu podpisal s predsednikom srbske vlade Pašićem takimenovani Krški pakt, ki določa glavna načela za združitve tedanjih avstrijskih jugoslovancev z bivšo Srbijo. Po zedinjenju je bil dr. Trumbić prvi zunanji minister in naš zastopnik na mirovnih konferencah v Parizu ter vodil z Italijo pogajanja za novo mejo in sklenil ter podpisal znano Rapalsko pogodbo. Ko ni bil več minister, se je pridružil Radičevemu gibanju in je bil pozneje zagrebški poslanec. Po Radičevi smrti je stopil v vodstvo hrvatskega gibanja in bil pod diktaturo tudi obsojen. Zadnje čase se politično ni udeleževal, pač pa so ga hoteli kandidirati, kot znano osebnost na Mačkovi listi za zagrebškega poslanca.

Gospodarski sporazum z Italijo za leto 1939

Rim, 19. novembra. Predvčeršnjem je bilo končano delo stalnega italijansko-jugoslovanskega gospodarskega odbora. Kakor je znano, se ta odbor sestaja vsako leto enkrat, da po obstoječih trgovskih sporazumih uredi za prihodnje leto novo trgovinsko zamenjavo blaga z Italijo, prav tako pa tudi določi razpored posameznih izvoznih količin. Tokrat je odbor začel s svojim delom v Rimu dne 3. novembra ter je končal to delo predvčeršnjem s podpisom novega sporazuma, s katerim je določen medsebojni izvoz in uvoz za leto 1939, in razporeditev količin za izvoz lesa, žitaric, živine ter znatno povečanje volumna našega izvoza. Sporazum sta podpisala za Italijo Gianini, za Jugoslavijo pa pomočnik zunanega ministra Filja. Pogajanja so potekala v prijateljskem duhu in v želji, da bi z obeh strani sporazumno delali za razširitev medsebojnih trgovskih vezí in tako čim prej obnovili prejšnji obseg zamenjave blaga med Italijo in Jugoslavijo.

Vsi Italijani se bodo morali vrniti iz tujine domov

Trst, 19. novembra. V zunanjem ministertvu v Rimu je bila ustanovljena stalna komisija, ki bo imela nalogo skrbeti za to, da se vrnejo iz tujine vsi Italijani. Ustanovitvi te komisije politična javnost pripisuje velik pomen. Ti krogi poudarjajo, da je danes v Italiji ter v italijanskih kolonijah dovolj prostora za vse tiste Italijane, ki bivajo kje drugod v tujini. Italijani morajo biti v verskem, plemenskem in gospodarskem oziru v tesni zvezi s svojo staro domovino. — Menijo, da ima ustanovitev te komisije v prvi vrsti namen, da pride v Italijo čim več kapitala, ki ga imajo v tujini živeči Italijani precej. Zaradi tega so prepričani, da bo Italija s tem kapitalom lahko gospodarsko dvignila Abesinijo.

Volilni shodi JRZ

Beograd, 19. novembra. m. Tudi včeraj je JRZ priredila po vsej državi številne shode, na katerih so v glavnem govorili sedanjí ministri. Tako je imel več uspešnih shodov v rumnskem okraju prosvetni minister Dimitrij Magarašević. Gradbeni minister Dobrovič Stošević je govoril na shodih v prokuplanskem okraju, prometni minister dr. Spaho v Sarajevu, minister za gozdove in rudnike dr. Kujuandžić pa se mudí v vrbaski banovini ter prireja shode. Minister Kujuandžić je včeraj potrdil svojo kandidaturo v Bosanskem Gradovem.

Jutri bo JRZ priredila poleg nekaterih drugih shodov tudi veliko manifestacijsko zborovanje v Bosanskem Novem in bo na nem govoril predsednik vlade dr. Milan Stojadinović.

Obisk južnoafriškega vojnega ministra v Nemčiji:

Razgovori o kolonijah v Berlinu

Berlin, 19. nov. o. Južnoafriškega vojnega ministra Pirowa, ki je dospel predsončnim v Berlin, so tu sprejeli z vsemi slovesnostmi, kakaj Nemčija si od njegovega obiska obeta veliko za svoje zahteve glede kolonij. Casopise si eer podarja, da kolonije ne morejo biti predmet kakakega mešetarnjenja, marveč da jih je treba Nemčiji vrniti v celoti, vendar pa vseno računajo, da bo Pirow posredoval pri državah, ki imajo kolonije, v smislu nemških želja. Včeraj popoldne je Pirowu

priredil kosilo maršal Göring, katerega se je udeležilo več nemških generalov. Popoldne je Pirowa, ki je po rodu Nemec, sprejel zunanji minister von Ribbentrop in se z njim razgovarjal poldrugo uro. O tem razgovoru je izšlo uradno poročilo, da je sestanek potekal zelo prijateljsko in da se bodo razgovori med južnoafriškim zastopnikom ter nemškim zunanjim ministrom nadaljevali danes. Pirowa bo jutri sprejel tudi Hitler.

Spor med Nemčijo in Združenimi državami Nemška vlada je odpoklicala svojega poslanika iz Washingtona

Berlin, 19. nov. o. Nemška vlada je odpoklicala v Berlin svojega veleposlanika v Washingtonu, Diekhofna. Pravijo, da ga je poklicala nazaj v Berlin zato, da poda svoje poročilo. Ta sklep pa je izdala nemška vlada neposredno po odhodu ameriškega veleposlanika Wilsona iz Berlina ter dokazuje, da se ne odnosi na Nemčijo in USA precej ohladili. Nemški poslanik v Washingtonu bo ostal v Berlinu vse do tlej, dokler se Wilson ne vrne v Berlin.

Nemški poslanik se bo vkrcal na prvo nemško

ladjo, ki bo odšla iz Newyorka v Evropo. To bo 26. novembra. Dan prej prispe v Newyork ameriški poslanik v Berlinu Wilson.

Nemški vladni ljudje izjavljajo, da Nemčija ne more več imeti v Washingtonu svojega poslanika, ker je Amerika vpoklicala svojega iz Berlina in pa zaradi zadnjih Rooseveltovih izjav, s katerimi je obsodil nemške notranje razmere, preganjanje Judov in katoličanov. V Ameriki in v Nemčiji računajo z daljšo dobo neprijateljskega razmerja med obema državama.

Mussolinijevi pozdravi Chamberlainu ob uveljavljenju italijansko-angleškega sporazuma

Rim, 19. novembra. AA. Stefani: V trenutku, ko stopa v veljavo pogodba med Italijo in Veliko Britanijo, je Mussolini poslal predsedniku angleške vlade Chamberlainu naslednjo brzojavko:

»V trenutku, ko stopa v veljavo sporazum z dne 16. aprila in ki se nanaša na prijateljske odnose in sodelovanje med našima državama, ter jih postavlja na trdno in trajno podlago, vam želim ponoviti izraze svojega zadovoljstva in zadovoljstva fašistične vlade ter vam osebno izraziti čustva prijateljstva in priskrbi simpatij. — B. Mussolini.

Na to brzojavko je Mussolini prejel od Chamberlaina naslednji odgovor:

»Globoko sem vam hvaležen za brzojavko, s katero ste mi izvolili izraziti vaše zadovoljstvo in zadovoljstvo italijanske vlade v trenutku, ko je bil uveljavljen sporazum z dne 16. aprila. Kakor

vi, sem tudi jaz prepričan, da so bili odnosi med našima državama zopet postavljeni na podlago, ki naj omogoči skupno delo in prijateljstvo obema narodoma. Zahvaljujem se vam za izraze osebnih simpatij, ki ste mi jih sporočili in ki vam jih z vso priskrbenostjo vračam. — N. Chamberlain.

Italijanski veleposlanik grof Grandi je včeraj obiskal v zunanjem ministertvu zunanega ministra lorda Halifaxa in ga obvestil, da Italija pristopa k pomorskemu sporazumu z dne 25. marca 1936.

Rim, 19. novembra. AA. DNB: Tukajšnji diplomatski krogi obirno razpravljajo o tem, če bo grof Ciano obiskal London. Chamberlain bi ta obisk vrnil na ta način, da bi obiskal Rim. Vendar pa poudarjajo rimski krogi, da žele te obiske predvsem angleški krogi, vendar pa je malo verjetno, da bi do teh obiskov prišlo še to leto.

Turčija se poslavlja od svojega prenovitelja Truplo Kemala Atatürka bodo danes odpeljali iz Carigrada v Ankaru

Carigrad, 19. novembra. o. Truplo pokojnega predsednika turške republike Kemala Atatürka bodo danes odpeljali v prestolnico, kjer bo v ponedeljek slovesen pogreb, katerega se bo udeležilo blizu milijona ljudi. Vsa tuja zastopstva so že dospela v Carigrad. Od danes zjutraj je v Carigradu in po Bosporuski prelivu, koder bodo posmrtno ostanke pokojnega predsednika peljali na bojni ladji, ustavljen ves promet. Vse angleške, francoske, nemške, sovjetske, romunske in italijanske bojne ladje, ki imajo službo v Dardanelah, so se danes zbrale pred Carigradom in

bodo izkazale zadnjo čast turškemu predsedniku. — Dozaj je šlo mimo mrtvaškega odra Kemala Atatürka v Carigradu nad 250.000 ljudi.

Poročajo, da je v gneči na vrtu palače Dolme Bagçe, v kateri so postavljeni na mrtvaški oder posmrtni ostanke Kemala Atatürka, umrlo enajst ljudi. Nepregledna množica ljudstva se je zbrala okoli palače. Proti večeru je del te množice, ki je bil prepričan, da ne bo prišel na vrsto, da bi se poslovil od velikega pokojnika, prebil policijski kordon in navlil v notranost palače.

Divji zločini dveh mladih ljudi na Koroškem

Gradec, 19. novembra. DNB: Včeraj sta pri Hechtenbergu na Koroškem dva mlada zločincev ustavila avtomobil in s strelji iz samokresa ubila šoferja. Z njegovim avtomobilom sta se nato odpeljala v doline reke Labudnice, kjer sta pustila avtomobil na cesti. Odsila sta v okolico Puthaua na Štajerskem. Blizu tega kraja sta napela vrvi čez cesto.

Proti 8 zv. je po cesti pripeljal uradni avtomobil delavnega urada iz Judenburga. Z njim sta se vozila dva inženirja in šofer. Vsi trije so takoj opazili čez cesto napete vrvi in so avtomobil ustavili, da bi vrvi odstranili. V tem trenutku pa sta oba zločincev začela streljati nanje in ubila šoferja. En inženir je pobegnil, drugega pa sta zločincev ujela in ga kot talca odpeljala z avtomobilom v smeri proti Ulmsmarku.

Medtem pa se je že razširila vest o obeh napadih. Zločincev sta z veliko hitrostjo privozila v Ulmsmark, kjer pa je avtomobil z vso silo udaril ob opornik pri

Zaradi shodov v Sloveniji sta odpovala iz Belgrada tudi oba slovenska ministra dr. Anton Korošec in dr. Miha Krek. Z njima se je odpeljal v Slovenijo tudi senator Smodej, ki bo govoril jutri na shodu v Pljuvi.

mostu ter se prevrnili. Vsi trije so padli iz avtomobila. Ob tej priliki je tudi drugi inženir pobežal. Orožniki so bili takoj na mestu in so hoteli zločince aretirati. Toda ta dva sta se skušala še upirati in sta začela streljati še na orožnike. Ubila sta še dva orožnika. Policiji se je nato le posrečilo aretirati oba zločince. Prepeljali so ju v zapore v Judenburg. Prvi zločinec je star 21 let, drugi pa šele 13.

Dve sodbi pred mariborskim sodiščem

Maribor, 19. novembra.

V včerajšnji številki našega lista smo poročali o dveh razpravah na mariborskem sodišču proti 22-letnemu brivskemu mojstru Vladimirju Severju, ki se je moral zagovarjati zaradi treh prevar, in proti Antonu Gobcu iz Maribora, ki je 11. septembra v Danjovih barakah z britvijo nevarno obklal Antona Muhiča in njegovo ženo. Sever je bil pri današnji razpravi obsojen na 1 leto in 2 meseca strogega zaporu in na tri leta izgube častnih pravic; Anton Gobec pa na 10 mesecev strogega zaporu, plačati pa mora 300 din bolniških stroškov. Okrožnemu uradu za stroške 1188 din, Antonu Muhiču za bolečine 500 din in njegovi ženi 1000 din.

Vesti 19. novembra

Nemški državni zbor bo na Hitlerjevo željo sklican v torek.

Novi francoski poslanik v Berlinu, Coulondre, bo ponedeljek zvečer odpoval v Berchtesgaden, da izroči svoje poverilnice kanclerju Hitlerju.

Francoska splošna delavska zveza je za glavnega tajnika izvolila spet Jouhauxa in ves stari odbor.

Poljska vlada je zbrala pet divizij ob meji karpatske Ukrajine in pošila v svet vesti o nemirih, ki da so izbruhnili tam, da bi pod to pretezo lahko vkorakala v Podkarpatsko Ukrajino.

V češko-slovaški poslanski zbornici so včeraj razpravljali o ustavnem zakonu za avtonomijo Karpatske Ukrajine.

Predsednik vlade dr. Stojadinović je včeraj sprejel perzijskega poslanika na našem dvoru.

Sloviti italijanski dirigent Toscanini je zaprosil za ameriško državljanstvo. Toscanini je znan kot hud nasprotnik fašizma.

Francosko vojaško odposlanstvo, ki je že 20 let na Češkoslovaškem in je prenosovalo češkoslovaško državno obrambo, bo po želji praške vlade v kratkem odpoklicano.

Vse nemške gospodarske organizacije, med njimi trgovske zbornice, bodo odsej prišle pod neposredno nadzorstvo narodne socialistične stranke.

Noben Jud ne bo smel zapustiti Nemčije, dokler ne bodo Judje plačali milijardo mark kazni, ki so jim jo oblasti naložile zaradi umora v Parizu. Do tedaj ne smejo davčne oblasti dajati potrdil o plačanih davkih, brez česar ni mogoče dobiti polnega lista.

Zakon o obvezni vojaški službi pripravlja madžarska vlada.

20-letnico samostojnosti praznuje te dni letonška država z velikimi slovesnostmi.

Avstralska vlada je včeraj uradno priznala italijansko cesarstvo.

Novi francoski poslanik v Berlinu Robert Coulondre je snoči odpoval iz Pariza, da nastopi svoje novo službeno mesto.

Kulturni sporazum, ki sta ga sklenili Nemčija in Japonska, je bil včeraj objavljen. Vsebuje važna določila o izmenjavi študentov, profesorjev in umetnikov med obema državama.

Predsednik Združenih držav Roosevelt bo od zbornice zahteval, naj podaljša dovoljenja za bivanje političnim beguncem iz Nemčije, ki bi po prvotnem določilu smeli ostati v Združenih državah šest mesecev.

Po zadnji seji francoske vlade je zunanji minister Bonnet izjavil, da Francija odklanja vsako misel o tem, da bi odstopila kaj svojih kolonij Nemčiji.

Avtonomna vlada Karpatske Ukrajine je razpisala nagrade po 500 kron vsakomur, ki ovadi kakega poljskega terorista, katerih večje število so zadnje čase prehitopajali Poljaki čez mejo, da bi zanetili nemire v Karpatski Ukrajini, s čimer bi Poljska dobila povod, da vkoraka v ukrajinsko ozemlje.

O judovskih beguncih iz Nemčije je govoril včeraj holandski pravosodni minister Goseling in dejal, da je Holandija zaradi tega vprašanja v dogovorih z vladami drugih držav, da pa ni veliko upanja za ugodno rešitev.

Posebna komisija madžarske vlade je včeraj začela proučevati zakonska določila proti Judom, katere nameravajo zelo poostriiti in jih uveljaviti v začetku decembra.

Guverner otoka Ceylona je izjavil, da bo njegova vlada dovolila naselitev na otoku samo tistim Judom, ki bi ugnili biti za to kolonijo koristni po svojem delu. Angleži, ki v časopisju največ razpravljajo o nemških Judih in imajo največ nenaseljene zemlje, so pripravljeni za Jude najmanj storiti.

Predsednik Angleško-nemškega društva v Londonu, lord Mountemple, je odstopil zaradi zadnjih kazenskih ukrepov proti nemškim Judom.

Močno protijudovsko gibanje se je začelo zadnje tedne v Mehiki, kjer nacionalisti organizirajo demonstracije in izdajajo letake, v katerih kličejo vse državljane, naj se s silo upro judovski poplavi, ki Mehiko politično in gospodarsko zaslužujejo. Napadajo tudi Združene države, češ da se same otepajo nemških Judov ter jih pošiljajo v Mehiko.

Sviciarska vlada je glede judovskih beguncev iz Nemčije odgovorila holandski vladi, da ne more sprejeti nobenega Judo, marveč da jim bo samo dovolila prehod čez svoje ozemlje.

V Salzburgu so postavili pred sodišče tri častnike bivše avstrijske armade, in sicer generala Stochmala, polkovnika Celarja in stotnika Rosenkranza, češ da so dali leta 1934 strelati na hitlerjevske demonstrante.

Poslanci francoske radikalne stranke so na svoji včerajšnji seji sprejeli resolucijo, v kateri pozdravljajo sklep vlade, da bo odločno branila francosko kolonialno posest.

9280 lovskih letal bo v prihodnjih dveh letih dala delati ameriška vojska, ki bo te dni od zbornice zahtevala potrebna pooblastila.

Osrednji urad za Vzhodno Azijo so ustanovili v Tokiu. Nafeloval mu bo predsednik japonske vlade.

Ob podpisu angleško-ameriške trgovske pogodbe sta angleški in ameriški zunanji ministri izmenjela pozdravni brzojavki, v katerih poudarjata upanje, da bo nova pogodba koristila obema državam.

Belgijska vlada bo odpoklicala svojega zastopnika iz odbora za neumešavanje ter namerava za v bodoče urediti svoje odnose z obema španskima vladama na enak način.

Ameriško državljanstvo je dobila avstrijska filmska igralka Luise Rainer, ki jo poznamo pri nas predvsem po glavni vlogi, katero je igrala v filmu »Dobra zemlja«, po romanu enakega imena, ki ga je napisala letošnja Nobelova nagradjenka Pearl Buck.

1700 otrok se je rodilo v Egiptu predvčeršnjim, ko so na dvoru dobili prestolonaslednico. Vsi otroci so dobili od kralja po en funt (250 din).

Poljska vlada je razpustila vse francoske organizacije. O tem poroča tudi današnje »Jutro«, ki je zdaj prvič priznalo, da so framasoni resničen pojav, ne pa zgolj klerikalna izmišljotina, kakor je dopovedovalo do zdaj.

Ljubljana od včera do danes

Ljubljana, 19. dec.

Včeraj okoli 5 zjutraj se je že pripravljalo k snegu. Sprva je padala drobna sneg, nato je zapihal toplejši jug in je začelo dobro pol ure rositi. Po planinah, pripovedujejo, je snežilo. Tudi prav redke snežinke so se pojavljale kot izvidnice, da bi tja v zračne sfere poročale Zimi, dali je teren za beli snežni plašč že pripravljen. Včeraj popoldne je bilo drugače sončno.

V bolnišnično sprejetih že 28.216 bolnikov

Reševalna postaja v Mestnem domu je v zadnjih 24 urah skoraj mirovala. Redko se je odzval telefon. Postaja včeraj do davi ni v bolnišnično prepeljala nobenega ponesrečenca, ranjenca in poškodovanca. Izvršila je vsega 9 voženj, da je v bolnišnično prepeljala iz mesta in s kolodvoru razne bolnike. Ker vlada lepo in suho vreme, je opaziti, da se nalezljive bolezni, ki so v tem času epidemične, pojavljajo le sporadično. Včeraj je bil ugotovljen 1 slučaj škrlatine.

Tudi v bolnišnici niso od drugod pripeljali nobenega poškodovanca in ponesrečenca. Do davi je bilo letos že sprejetih 28.216 bolnikov.

Tramvaj na dolenski progi bo vozil 1. decembra

Vodstvo Maloželezniške družbe je zadnji čas zelo pospešilo vsa dela na novourejeni in na nekaterih mestih premaknjeni dolenski tramvajski progi. Zaposlenih je pri teh delih do 150 delavcev. Krampi že pojo ono donečo pesem prožnih delavcev, ki v ritmu kamenje zabijajo pod dolge tračnice. Tračnice so že položene na celi progi od Zelene hriba do mestne ubožne hiše na Karlovski cesti, samo še križišče pri Rostoharju ni položeno. Od mestne ubožne hiše je kratka proga še prazna in niso položene tračnice, pa so nato dalje tja do Kajfeza. Pri šentjakovski šoli so včeraj nove tračnice zvarili s starimi, ki bodo od tam do magistrata za enkrat ostale. Vsa dela so tako pospešena, da bo proga že 30. novembra sposobna za promet in bo primerno svečano odprta.

Hkratu s preureditvijo tramvajske proge pa se izvršujejo še druga cestna dela, da bodo Florijanska ulica, Karlovska in Dolenska cesta končno vendar modernizirane, kanalizirane in naglo naraščajočemu prometu primerno urejene. Pri teh delih je na raznih sektorjih zaposlenih 200 do 300 delavcev. Ponokod, tako pri nekdanji Samisovi vili in tovarni »Tribuna« bode doslej močno pospešeno cesto izravnali, drugod bo bodo znižali odnošno zvišali za okoli 30 cm. Kanalizacijska dela

so že skoraj končana. Odvišni pesek, odvišni prst in kamenje odvažajo v tovarnih avtomobilih na Izosno cesto, ker bodo od botaničnega vrta naprej cesto razširili in napravili na levi strani širok hodnik za pešce.

Rekordi pri delu in cenah novih tramvajskih prog

Za novi tramvaj na Rakovnik in pri obnavljanju dosedanje dolenske proge so včeraj naredili že priključek v Florijanski ulici, danes bo pa urejeno že tudi to križišče in napeljavane bodo prečne nosilne žice, hkrati pa pričnejo postavljati drogeve. V ponedeljek bodo nadaljevali delo od Zelene hriba do Rakovnika, da bo 30. t. m. gotovo odprta za vsa proga od magistrata do Rakovnika. Takoj nato prične ob ugodnem vremenu električna cestna železnica polagati drugi tir na Tržaški cesti od Langusove ulice do kolonije »Stan in dom«. Pri živahnem delu za povečanje in izboljšanje tramvajskih prog so zanimivi tudi podatki, kako naglo in poceni je bila zgrajena proga k Sv. Križu v primeri s starejšimi progami. Vsi stroški za gradbo proge k Sv. Križu so znašali 2.374.483,48 din. Stroški na km so torej znašali samo 650.000 din. Če bi se bila pa vsa proga gradila z železniškimi tirnicami in opremlila z novimi drogovi, bi bil en kilometer proge veljal 765.000 din, dočim je veljala proga Vič—St. Vid za vsak kilometer 1.250.000 din, krožna proga pa 1.290.000 din. torej je sedanja uprava zgradila progo skoraj polovico ceneje. Proga Vič—St. Vid so delali skupaj 12 mesecev in so povprečno na mesec zgradili po 982 m proge, a krožno progo so gradili 8 mesecev in pol ter povprečno zgradili na mesec 1040 m. Kakor vemo, je bila nova proga k Sv. Križu zgrajena v treh mesecih, da je bilo na mesec zgrajenih 1350 m in je tako sedanja uprava tudi v tem pogledu dela samega dosegla rekord.

Vlomilec Turner ima na vesti 18 vlovov

Držni vlomilec Jože Turner, rojen 1. 1914. v Kobiljem, pristojen v Dobrovnik pri Dol. Lendavi, po poklicu pekovski pomočnik, je bil včeraj z zelenim Henrikom prepeljan iz policijskih zaporov v zapore okroglega sodišča. Jože Turner je imel drugače stalno bivališče v Zagrebu. Ker so mu postala tla tam prevročila, si je izbral Ljubljano in Slovenijo za svoje vlomilske podvige. Doslej je ugotovljeno, da je Turner izvršil v nekaj mesecih v Ljubljani, v okolici in okoli Celja do 18 večjih in manjših vlovov. Razni ljudje so bili s temi vlemi oškodovani za najmanj 50.000 din.

marca t. l. je nekdo s ponarejenim ključem odprl vinski klet posestnika Rozaliji Marton ter ji odnesel 4 litre žganja. Ker posestnica ni mogla slutiti, kdo bi mogel biti storilec, je o vsej stvari molčala, dokler ni ugotovila, da ji v kleti zmanjkuje tudi večje in manjše količine vina. Naprosila je Franca Feherja in Jožeta Gortanagija, naj stražita njeno klet. V noči od 9. maja sta bila zopet na straži ter zasledila vlomilca v osebi posestniškega strica Mihaela Martona. Marton je prišel do kletke z veliko 5-litersko prazno steklenico. V trenutku, ko je začel s ponarejenim ključem odklepati kletna vrata, sta stražarja priskočila, vendar jima je vlomilec pobegnil. Posestnica Martonova trdi, da ji je njen stric vsega skupaj v presledkih odnesel 175 litrov vina v vrednosti 700 dinarjev. Obtožence le deloma priznava svojo krivdo in trdi, da je bil v kleti svoje nečakinje dvakrat, tretjič pa so ga prepodili in da je odnesel le 3 litre žganja in 5 litrov vina. Kletna vrata je odpiral s starim ključem, katerega je našel med ropotijo.

Razpravi ob času poročila še trajata.

Zanimivosti z živilskega trga

Ljubljana, 18. novembra.

Današnji petkov trg je bil po dolgem času bogato založen z morskimi ribami, pa tudi sladkovodnih rib je bilo na izbiri. Donavski smudž je bil danes po 20 din, poprej 36 din kg, domače ščuke 16—18 din, domače postrvi 40 din, klini 10—12 din, mrene ista cena, pečenke 10 din. — Morske ribe, ki jih je bilo uvoženo do 300 kg, so bile: sardelice 12, poprej 14—16 din, sardele 14 din, skuše, ki jih je bilo na izbiri, 14—16 din, cipli 20 din, osliči 26 din, luben 40 din, komarči 40 in trile 40 din kg, morski list 40 din.

Letošnji jesen je bil dovoz domačega sadja prav izdaten. V dveh mesecih je bilo uvoženo do 50.000 kg jabolk in drugega sadja. Prav lepa, kvalitetna jabolka prihajajo na trg iz škofješke okolice in iz Štajerske. Jabolka so bila po kakovosti od 3—6 din kg. Hrušk ni na trgu in so prava redkost. Grozdje je sedaj splošno od 5—8 dinarjev kg. Domači navadni kostanj 3—5 din kg, lepi maroni do 10 din kg. Orehi 7—8, luščeni 28 do 30 din kg.

Vpokojeni orožnik kradel po stojnicah

Kranj, 18. novembra.

Zadnje čase so se hudo pritoževali kranjski kramarji in trgovci, ki razstavljajo predmete po stojnicah, da jim nekdo krađe blago. Nekateri so osumili že kar svoje uslužbenke, trgovce Jenko, ki ima ob ponedeljkih stojnico nasproti farne cerkve, pa je začel paziti, če se morda v času, ko je pri stojnici več ljudi, ne približa kakšna oseba s tatinskimi nameni. Tudi svoji ženi, ki mu pomaga pri prodaji, je naročil, naj zelo pazi. Pretekli ponedeljek je bila nekaj časa gospa Jenkova sama na trgu. Ko je bilo več ljudi okrog nje, se ji je približal upokojeni orožnik Ivan Z. iz Huj in odplaval blago. Naenkrat je pograbil flanelasto rjuho in hotel stisniti pod plašč. Ko je Jenkova to opazila, je naglo povprašala, koliko rjuha stane. Ko mu je ceno povedala, jo je vrget nazaj, češ da je predraga.

Naslednjega dne pa je prišla k Jenkovim neka ženska in povedala, da je videla Z., ko je ukradel iz njihove stojnice dežnik. Trgovci je takoj pohitel k orožnikom in prijavil tatvino. Orožniki so naredili pri Z. hišno preiskavo šele v četrtki in našli pri njem večjo množino ukradenega blaga, med drugim tudi 5 dežnikov, 18 parov nogavic, 1 rokavice, več parov čevljev in copat ter veliko drugih malenkosti, ki so bile ukradene po stojnicah. Aretirani je tatvino priznal.

Sekanje in prodajanje božičnih drevesc

S pomnoženim povpraševanjem po božičnih drevescih se je močno razširilo njih sekanje ter izvoz v druge banovine. Sekanje se je razpaslo v takem obsegu, da nasprotuje predpisom in načelom smotrne gozdne gospodarstva. Ker so za božična drevesca pripravna le lepa, pravilna in enakomerno raščena debelca, obstoji nevarnost, da bo posekano številno dreve, ki bi iz gospodarskih in vzgojnih razlogov morali ostati v gozdovih in nasadih. Nekateri izsekavajo z izgovorom razredčanja prav najlepša in za razvoj gozda najboljše drevesa, podjarmljena in boleha drevesa pa puščajo še nadalje v gozdovih. V okolici velikih mest pa nastanejo tudi precejšnje škode zaradi tatvin božičnih drevesc. Na podlagi Naredbe glede sekanja in prodajanja božičnih drevesc (Sl. list 1932, št. 783-92) opozarja mestno poglavstvo v Ljubljani, da je sekanje mladih iglastih dreves za božična drevesca v nedoraznih gozdovih prepovedano. Za božična drevesca se smejo sekati in prodajati v prebralni sečnji samo drevesca, ki se da ločiti za čiščenje in redčenje gozda. Kdor bo prodajal ali prevažal božična drevesca, bo moral dokazati njih izvor s kolkovanim potrdilom županstva one občine, v območju katere so bila drevesca posekana. To potrdilo, ki ga izda županstvo po predpisnem vzorcu, mora imeti oseba, ki prodaja ali prevažajo božična drevesca, vedno pri sebi ter ga mora pokazati na zahtevo gozdarskih, javnovarnostnih, dohodarstvenih in tržnih organov. Imenovano osebo bo strogo nadziralo dobavo, prodajo, izvoz in uvoz božičnih drevesc ter se bo za vsak prestopok gozdno-policijskih in kazenskih predpisov uvedlo kazensko postopanje.

Tatvine v skladišču Jugospedita v Mariboru

Marko Lah, prevoznik v Kopernikovi ulici, je prijavil policiji, da mu je bilo v času od 6. do 17. novembra iz skladišča trdnice »Jugospedita« na Aleksandrovi cesti ukradenega blaga v vrednosti nad 3000 din. Ukradenemu mu je bilo možko dvokolo, vredno 600 din; 1 zaboj 42 kg čokolade v vrednosti 1000 din, 2 zaboja po 25 kg masli v vrednosti 850 din in zvitek žice, ki je bil vreden 700 din. Sumijo, da so tatvine izvršili neki bivši delavci trdnice »Jugospedita«. Zadevo preiskuje policija.

Veliki šahovski boj na Holandskem

Reshevsky premagal Aljehina - Keres postaja nevaren Fine-u

V četrtki je osem šahovskih velemejstrov igralo osmo kolo velikega holandskega turnirja. Kadar se bijejo takšni mojstri kot tu, večja presenečenja niti niso več kaj tako nenavadnega. Saj drugače bi biti ne more, ko je vendar med takšnimi velemojstri težko reči, kdo je boljši. Krivčno ni bilo trditve, da je največji šahovski umist, ki na kakšen turnirju doseže največ uspehov. Krivčno pa bi tudi bilo, da bi na primer pri sedanjem turnirju odličnemu Fineu pripisovali samo srečo in nič drugega. Malo preveč je že te njegove sreče. Brez dvoma pa sta pri tem turnirju vse šahovski svet precej iznenadila, in sicer v slabem pomenu besede, sedanjí svetovni šahovski prvak in njegov prednik Euwe. Kar med zadnjimi se držita. Le Flohr in Reshevsky jima s svojimi slabimi rezultati na tem turnirju pereta čast. To pa zanju ni niti prav posebna odlika in uspeh.

Voditelj dr. Korošec v Celju

Celje, 19. novembra.

Danes dopoldne se je pripeljal v Celje notranji minister in voditelj Slovencev dr. A. Korošec. Takoj po svojem prihodu je imel prijateljski sestanek s tukajšnjimi zastopniki JRZ v hotelu »Evropa«. Po sestanku se je takoj odpravil naprej v Maribor.

Drobne iz »Jutra«

Današnje »Jutro« piše: »Kandidat JNS v Ljubljani bo, kakor leta 1927 in 1931, senator dr. Albert Kramer.« Po »Jutrovem« je JNS torej živila že leta 1927. Mi razumemo to tako, da so voditelji današnje federalistične JNS, unitaristične, diktatorske in nasilniške JNS iz 1931, 1932, 1933 bili taki in takega mišljenja, kakor 1927. Ker je kandidat te slovite stranke isti, kakor je bil 1927 in 1931, moramo iz spoštovanja do njegove znane politične premočnosti verjeti, da ima še vedno stare politične cilje in namene, kakor jih je nad slovenskim narodom uveljavljal njegova stranka v svojih cvetočih letih. »Jutro« kljub časnikiški dolžnosti včasih pove resnico, ponavlja tako, ki se mu pozneje izkaže za neprijetno...

Namensnik dr. Kramerja za Ljubljano, torej morebitni ljubljanski poslanec — ker dr. Kramer gotovo ne bi bil tako postrivilovalen in za narod vnet, da bi pustil uglednejši, udobnejši in koristnejši senatorski stolec za poslansko klopo — če bi mu bili politični bogovi 11. decembra vsaj malo naklonjeni — bo ing. Jože Rus, kakor ve povedati »Jutro«. O tem ni iz leta 1927 in 1931 nič znanega. Tudi kronika orjanskib junaštev molči o njem. Iz njegove politične delavnosti je znano samo eno drobno dejstvo: mož je predsednik banovinske organizacije Omladine JNS, ki se je po »Jutrovic« časnikiški zaslugi tako slavno proslavila z znanim fotografskim podvajanjem svojih vrst lanč. Če naj bi bila namestnik dr. Kramerja 11. decembra sreča bolj mila kakor tedaj, ko smo čudovito množilev mlade JNS še tisti dan odkrili mi, potem mora upati, da se mu bodo ne podvojili, marveč vsaj postolerili tisti sigurni glasovi, ki jih ima. Potem bi mu ustežila vziti zarja toli željene polanske bodočnosti. Toda kaj, ko so glasovi pri volitvah podvrženi vsaj tolikemu nadzorstvu, kakor fotografsko izdelovanje navdušenih množic...

»Jutro« dalje piše, da bosta za JNS v samem Belem gradu kandidirala tudi po en Slovenec in en Hrvat. Hrvat bo na tej sloviti listi zastopalo nič manj slovito ime bivšega župnika Pavla Matice. Kot Slovenca pa »Jutro« navaja belgrajskega odvetnika dr. Olipa. Po našem slovenskem mišljenju ne drži ne eno ne drugo. Kdor kandidira kjerkoli za JNS, ni ne Slovenec, ne Srb, ne Hrvat, marveč Jugosloven, o čemer nam pričajo številne izjave samega Živkovića, Banjanina in dr. Kramerja, gibal vseh jugoslovenskih duhov. Naj »Jutro« odgovori, če ni res tako.

Toda »Jutro« ne bo odgovorilo, kakor ne odgovarja na nobeno našo ugovoritev v zadnjih šestih tednih. To je zločnejše, zlasti, ker »Jutro« res nima ničesar, s čimer bi te bridke resnice zavržalo. Če molči, se izogne odgovoru, in v svoji javnosti razen tega vzbuja še sočutje nad grodo in neumljenim cenzuro, ki baje »Jutro« ne dovoli niti, da bi se branilo na naše predrzne napade. Kje bi si bilo »Jutro« in njegovi, ki so 1931, 1932, 1933, 1934 in 1935 rokovali in rokovali nad slovenskim političnim ter kulturnim tiskom s cenzuro, mislili, da jim bo ta reč tako kmalu prišla prav. Kje bi si bili mislili, da bodo 1938 z namušeno in blinjeno cenzuro zakrivali svojo zadrage? Toliko v vrednost tistim, ki si ne znajo razlagati »Jutrovca« molka drugače kakor s cenzuro.

Akademija »Poštinske zvezce« na III. državni realni gimnaziji v Ljubljani je preložena na poznejši čas.

Warren Duff — Robert Buckner:

SADOVI ZEMLJE

Roman s slikami

»Po mestu vendar ne moreš hoditi in se sprehajati sam! Kaj bodo pa ljudje mislili o nas, da te pustimo. Imeti moraš spremstvo. Saj si še skoraj otrok. In San Francisco ni kaka vas.«

Rosanna ni odnehala od svojega. Zato se ji Serena ni hotela dalje upirati in ni več ugovarjala. Bila je gost v njeni hiši, in vrh vsega še nenadni gost.

Odšli sta na hodnik in se odpravljali ven. Rosanna jo je spotoma vprašala: »Ali poznaš Jareda Whitneyja?«

Sereno je to neopredeljeno vprašanje malo zmedlo. Ni mislila, da bi teta utegnila poznati inženirja. Zdelo se ji je, da je vprašanje izgovorila s takim glasom, kakor da ga ni izrekla kar tako, marveč je imela pri tem določen namen. Zato ji ni odgovorila. Skušala se je zbrati, da ne bi bleknila kakne neumnosti.

Ko sta prišli do ovinka na stopnicah, je v pritličju nenadno zapazila Jareda.

Bil je elegantno oblečen in pripravljen, da gre na zabavo. Menil je, da bo tam morda srečal Rosanno. Sklenil se je mimogrede oglašiti pri Rosanni, ki bi mu utegnila najbrž še največ povedati o dekletu. Ni takoj zapazil Serene. Bil je oblečen v elegantno obleko in je imel v rokah šopek lepih rož, ki jih je namenil Sereni.

Najprej je zagledal Rosanno, ki je šla prva po stopnicah. Bila je lepa, nosila je svetlo sinjo večerno obleko, od katere so

Senjeni plavi, lesketajoči se lasje zlato odražali.

Whitney se je Rosanni gibko priklonil in se ji ljubeznivo nasmehnil. Tedaj pa je za njo zagledal Sereno. Smeh mu je zamrl na ustnicah, ni bil pripravljen, da bo tako hitro zagledal tisto, zaradi katere je bil prihitel sem v San Francisco.

Po glavi mu je šinilo sto lepih misli in spominov. Prvi trenutek sploh ni mogel verjeti, da je to res ona in da je resnica, vse kar vidi pred sabo. Zdelo se mu je, da je vse skupaj samo privid njegove domišljije. Zdal se je šele zavedal, kako dolgo sta bila s Sereno ločena.

Rosanni njegova zadrega ni ušla. Bila je skušana ženska, vrh tega je bila v Jareda zagledana in je pozornost opazovala vse njegove gibe in izraze. Prvi trenutek jo je pogrelo, potem se je naglo premagala in se zasmehala. Nasmehnila se mu je in mu z roko pomahnila, naj pride gor.

Medtem ko je Jared tekkel po stopnicah, se je ozrla na Sereno, ki je bila tudi vsa zmedena in ni vedela, kam bi se dejala. Rekla ji je:

»Seveda ga poznaš! Kaj te sprašujem. Lance mi je pripovedoval, kako sta se norčevala iz tebe!«

Serena je čutila, da jo je teta zbadla in hotela s tem namigovati, da ona še ni dekle, ki bi lahko računalo na kaj tako resnega in visokega. Toda preden je mogla kaj reči, je

bil že Jared pri njeni. Priklonil se je, dal Rosanni rože, ji poljubil roko, katero mu je podala, potem pa se je obrnil k Sereni, prost in lahko, kakor da se ni zgodilo nič posebnega. Pogledal jo je v oči, da je zardela, ter rekel:

»Serena! Kdaj pa si prišla? In nič mi nisi pisala... ves čas...«

Iz njegovega glasu je donelo bridko, žalostno obžanje!

»Nisem utegnila!« je odgovorila Serena.

Zdal se je vmešalo med njiju Rosanna.

»Serena — malo pozabavaj gospoda inženirja. Moram te prelepe rože postaviti v vodo.«

Zavrtela se je na petah, se hudomušno nasmehala ter odbrzela v sobo.

Whitney je stopil bližje k Sereni, jo prijel za roko in jo potegnil po stopnicah navzdol šla sta polahko, počasi, Whitney je začel takoj, ko je Rosanna izginila za vrati:

»Zakaj mi nisi nič pisala? Zakaj mi nisi sporočila niti, da pojdeš sem, v San Francisco?«

Serena je bila brez moči zaradi iznenadenja, da je komaj zašepetala:

»Nisem vedela... Prišla sem kar tako... Ni ji pustil, da bi mu bila naprej pripovedovala in se opravičevala. V trenutku je vse pozabil in bil srečen, da jo ima poleg sebe. Položil ji je roko čez ramo in ji govoril:

»Nič ne govori! Saj je vse dobro. Samo, da sem te spet dobil. Samo, da si spet tu. Moram ti veliko povedati. Saj se že tako dolgo nisva videla...«

Med tem govorjenjem sta bila prišla do zadnje stopnice. Tedaj se je Jaredu zadelo,

da ju nekdo opazuje, zakaj kar začutil je na sebi radovedne oči. Nehote se je ozrl nazaj in zagledal vrh stopnic Rosanno.

Rosanna se je naglo obrnila, kakor da ni nič in zaklicala sobarici:

»Odprite steklenico šampanjca!«

Jared je vedel, da velja šampanjec njemu. Rosanna mu je a penicim se vinom stregla, kadar je prišel sem. Od prvih dni, ko sta se spoznala, ga je oblegala s svojimi ljubeznivostmi in s svojo zaljubljenostjo. Vabila ga je v in mu predlagala to in ono, toda on se je je ogibal, kar je le mogel. Tudi danes bi ne bil prišel sem, če bi si bil vedel kako drugače pomagati.

Rosanna je bila stopila iz sobe in hotela nič sluteti naročiti sobarici, naj spodaj pripravi pijačo. Toda mimogrede se je ozrla na stopnice in videla mlada človeka zaverovano drugega v drugega. Glas ji je zastal v grlu, oči so se ji razširile, kakor da ne verjame. Za Sereno je že verjela, da je zaljubljena v inženirja — katero dekle bi ne bilo, ko pa je bil tak dečko — toda nemogoče se ji je zdelo, da bi bil Whitney na to zaljubljenost odgovarjal. Zdal pa je videla, kako je držal dekle čez ramo in mu nekaj pripovedoval. Kdor ni zaljubljen, ne more tega tako delati...

Rosanna je prvi trenutek začutila v sebi bolečino, ki pa se ji je takoj sprevrgla v užljeno. Stisnila je zobe in zamalo se je zdelo, da najde Whitney dopajenje nad tako krilko. Poklicala je sobarico in ji naročila, kakor da ni ničesar videla.

Medtem pa sta se Serena in Jared že bila izgubila za ovinkom stopnic in ji izginila izpred oči.

Rosanna si je malo privzdignila krilo, da bi se ji ne vleklo po tleh, potem se je z

prezirljivim izrazom na obličju umaknila v svojo sobo.

Whitney pa je medtem prigovarjal Sereni nežno in mehko:

»Serena, morava se pogovoriti sama. Kjerkoli! Pozabi na teta Rosanno. Tu je življenje sicer pisano in razburljivo, toda velikokrat se mi toži po rudniku. Zato sem bil prišel za nekaj dni nazaj, pa sem zvedel, da si prav danes odšla v mesto — ... in sem moral za teboj.«

Dekle se je ustavilo in se mu zagledalo v oči. Potem je vprašalo:

»Ali si si kaj želel, da bi se videla?«

Jared se je nasmehnil:

»Se sprašuješ me! Vse te dolge tedne sem mislil samo na te!«

»Ali je to res, Jared? Saj ne morem verjeti.«

»Res!« ji je odgovoril trdno.

Dekle je spraševalo naprej:

»In zakaj si odšel kar tako brez besedi? Brez slovesa? Brez sporočila?«

»Hotel sem te videti, pa mi niso več pustili...«

»To že razumem... Oče je govoril z mano. Toda, zakaj mi nisi pisal?«

Zdal se je Whitney začudil in spustil njeno roko:

»Kako?«

»Da...«

»Za Boga, pisal sem ti vendar stokrat, ne enkrat! Kaj nisi dobila mojih pism?«

»Nisem... Niti enega... Zato sem pač mislila, da...«

»Kaj si mislila?«

»Da si me... pozabil...«

Dekletu so pri teh besedah začele sliniti solze v oči. Jared jo je začel tolažiti in ji dopovedovati:

Od tu in tam

Tristoletnica smrti velikega dalmatinskega pesnika Ivana Gundulića praznujejo v začetku decembra Hrvatje. Ker so se zadnje čase začeli med znanstveniki in literati prepričati o tem, kje je pokopani pokojni pesnik, je bilo sklenjeno, da se bo odprla grobnica rodbine Gundulićev v cerkvi Malih bratov v Dubrovniku. Če tam ne bodo našli Gundulićevega trupa, se bo iskalo za bolj verjetno domnevo, da je bil pesnik pokopan ne v družinski grobnici, temveč pod glavnim oltarjem iste cerkve.

Neverjetno vsiljiv je JNS kandidat za banja-luški okraj. Poročali smo že, da je združena opozicija v Belgradu sklenila, da smeta tam kandidirati le dva kandidata, eden iz skupine kmečko-demokratske koalicije in skupni kandidat belgradske dela združene opozicije — človek iz skupine Joce Jovanovića. Kljub temu dogovoru pa se je JNS potrudila, da je zbrala podpise in priglasi- la svojega kandidata. Sprva je hotel biti dr. Bar- ričević, pozneje pa je prepustil mesto drugemu. Zaradi tega je kajpak nastopila v krogih opozicije nevolja nad tem vsiljivcem, ki hoče z glavo skozi zid. Sedaj bodo poskušali JNS odriniti v kot, kajti zadnjo besedo ima dr. Maček.

Prihodnje dni bo gostoval v Belgradu in Za- grebu s svojo igralsko skupino znani francoski gledališki in filmski igralec Harry Baur. Baur gostuje z velikanskim uspehom sedaj v Bukarešti, nato pa odide v Sofijo. Tudi v Belgradu so vstop- nice za vse predstave že razprodane.

Francoska in nemška delegacija, ki se bosta udeležili pogreba Kemala Atatürka, sta večerj po- tovali z istim vlakom eksozi našo državo. Franco- sko delegacijo vodi notranji minister Albert Sar- raut, nemško pa bivši zunanji minister von Neurath. V Belgradu sta poslanika obeh držav pozdravila vsak svojo delegacijo.

S 40% sta udeleženi Nemčija in Avstrija v jugoslovanskem uvozu. V prvi polovici tekočega proračunskega leta smo uvozili iz Nemčije in Av- strije raznega blaga v vrednosti več kakor milijar- de din. Za Nemčijo sledi Češkoslovaška s 12,16%, nato Anglija z 10%, Italija s 7,77% in Združene države s 5,31%.

Nad dvajset milijonov dinarjev škode je pov- zročil ogenj v belgradski tovarni čevljev »Boston« pred tednom dni. V ekklidri, kjer je bilo tudi precej bencina, je eksplodirala zarnica, zaradi česar se je vnel bencin. Silnih plamenov ni bilo več mogoče ugasniti. Tovarna je bila zavarovana za de- set milijonov din. Dokler ne bo sezidana nova, bo okrog 500 delavcev brez dela. Nesrečo so po sta- rem običaju izbrali temni elementi. Pokradli so precejšnjo zalogo čevljev in usnja, katerega so ga- silci odnašali iz gorečega ekklidriša.

Ze pet dni traja pred sodiščem v Petrinji raz- prava proti trgovcu Simi Djakoviću, ki je dal za- žgati svojo hišo z ženo in služkinjo vred, da bi dobil obojno zavarovalnino. Djaković je bil prava zverina, o čemer pričata izjavi kaplana Kangrge in učitelja Kovačevića iz Oblaja. Ta dva sta bila poklicana na orožniški postajo v Oblaju, ko so orožniki zasliševali Djakovića. Takrat je Djaković dejal, da je rešil svojega otroka iz ognja samo zato, ker dete ni bilo zavarovano za življenje. Če bi pa bilo, bi ga prav gotovo pustil zgoreti. To svojo izjavo Djaković pred sodiščem odločno za- nikuje, toda obe priči sta dejstvo ponovno potrdili. Kakor kaže, bo Djaković obsojen na smrt.

Trgovske stike z balkanskimi državami neme- rava poživiti in ojačiti Francija. Zadnja leta se je pokazal na vseh tržiščih jugovzhodne Evrope od- ločen prodor nemške trgovine na škodo drugih evropskih držav, ki so včasih imele velik vpliv v tem delu Evrope. Francija je zaradi svoje zu- nanje politike izgubila mnogo simpatij na Balkanu in obnem začela izgubljati tudi svoj trg. To je pripeljalo francosko vlado, da je odposlala v Ro- munijo, Bolgarijo in v Jugoslavijo posebno komi- sijo, ki bo poskušala pregledati teren in možnosti za živahnije trgovske stike med Francijo in balkanskimi državami. V Parizu se bo poleg tega ustanovila posebna centrala za trgovino z jugo- vzhodno Evropo, ki bo imela svojo podružnico tudi v Belgradu.

Posebno družbo, ki bo imela monopol na uvoz jugoslovanskih rud, bo ustanovila nemška vlada. Osnovni kapital bosta dala največja nemška industrijska koncerna Krupp in I. G. Farben- industrie. Znana je velikanska potreba Nemčije po snovinah in rudninah, od katerih jih ima mnogo za izvoz naša država. Industrijalizacija, ki jo izpeljuje naša vlada, je izrabo našega rudnega bogastva silno dvignila in s tem dala važen pred- met za izvoz. Nemška družba za izvoz rudnin iz naše države v Nemčijo bo imela svojo podružnico tudi v Belgradu.

Sam sebi je sodil zverinski morilec Milorad Radosavljević, ki je pred tremi dnevi v Grgrurju pri Nišu z vilami razmrčeval pet otrok svojega brata Radoslava. Enega tega otroka je na mestu ubil, dva poškodb najhujše ne bosta prestala, ostala dva pa bosta ostala pri življenju. Nesrečni oče stalno hodi okrog bolnišnice, v kateri leže njegovi otroci, in joka. Ljudje, ki so prvi prišli na krike otrok v Radosavljevićevo hišo, so videli morilca, kako je bežal preko polja iz izginil. Večkrat pa so ga našli v gozdu na mestu, kjer se je bil pred časom z nekim kmetom strel, s prezezanjem vratom. Po- leg njega je ležala krvava brleč. Kazal je še zna- ke življenja, toda v bolnišnici je podlegel zaradi prevelike izgube krvi.

Razbojnika, ki se je oblačil v žensko obleko, je obsojilo sodišče v Somborju na petnajst let težke ječe. 25letni Sava Savčev je bil že v mla- dosti znan kot pokvarjenec, ki ga je pozneje pri- jela slast, da bi živel lagodno in udobno. Začel je ropati in si pred petimi leti tako nakopal pet let ječe v Sremski Mitrovici. Nekega dne pa je po- rabil ugodno priliko in jo potegnil v svobodo. Po- slej so ga orožniki zaman iskali, ker se je znal spretno preoblačiti v žensko, kadar je opravljal zločinsko delo. Vselej si je pomagal s samokre- som. Sedaj se bo pokoril za zapah, če ne bo spet pobegnil.

Z nezvestim dekletom in njenim fantom je krvavo obračunal Marko Peričević iz Jagodincev pri Banjaluki. Pred dvema letoma je spoznal lepo Mando in se zaljubil. Ker se nista bila polnoletna, so obema starši branili poroko. Preden pa je pri- šel ta čas, se je zgodba zasukala tako, da se je Manda ohladila in začela hoditi z nekim Šišovi- čem, ki je bil oženjen. Marko je poskušal pridobiti deklo nazaj, pa ni šlo. Šel je nazadnje k Šišovi- čevi ženi in ji potožil svoje gorje. Obadva sta pri- pravila samokrese in odšla zasledovat Šišovića in Mando. Marko jo je ponovno vprašal, če hoče biti njegova, ko pa je dejala, da ne, je sprožil samokre- so. Sedaj je Mando ubila, a njenega prijatelja težko ranil.

Delo Protituberkulozne lige v Celju

Celje, 18. novembra.

V četrtek ob 8 zvečer je bila v Zdravstvenem domu širša seja upravnega odbora krajevne Proti- tuberkulozne lige. Vodil jo je predsednik g. Zdošek. Seje se je udeležilo veliko število odbornikov. Po- čitajna zapisnica, ki je bil odobren, so obravnavali protituberkulozne zveze. Poudarjalo se je pred- vsem, da naj šolska oblast bolj upošteva izide zdrav- niških komisij, da se ne bo zgodilo — kot se je zgodilo letos — da je zdravnik ugotovil pri učitelju odprto jetiko, šolska oblast pa je zahtevala, da na- stopi službo. Izidi zdravniških komisij naj se natanč- neje upoštevajo, saj taki primeri, ki gredo preko vseh higijskih predpisov, naravnost bijejo v obraz in onemogočijo vsako delo Protituberkulozne lige.

Tajnik Lige, upravitelj ekspoziture OUZD Šm. go- vec, je nato poročal o pošiljkah podpor raznih občin, ki so nakazale svoje prispevke za Protituberkulozno ligo, nakar je podal obračun protituberkulozne te- dna za l. 1938 z Zvezo. Na področju celjske proti- tuberkulozne lige je bilo prodanih 10.578 nabiranih listkov, za katere se je dobilo 10.778 din. Razpečani so bili trije zlati kartoni za 150 din, 5 srebrnih za 125 din in 7 modrih za 27 din. Prodanih je bilo tudi več kolekov. Skupno je dobila PL 11.290,50 din. Od te vsote je bilo poslanih Zvezi 5.711,25 din.

Blagajnik Rihard Nardin je podal celotno poro- čilo o uspehu protituberkulozne tedna v Celju. Na šolah je bilo zbranih 11.290,50 din, zbirke dam samar- itank in koncert železničarske godbe v parku je dal 18.688,50 din. Tudi celjski nogometni klubi so ob- prili protituberkulozne tedna priradili nogometni braturni in zbrali 786,50 din. Kolekcija v cerkvah je dala 4.571,50 din. Skupno je bilo torej 35.463 din. Zvezi v Ljubljani je od tega prispevala PL v Celju 50 odstotkov, t. j. 5.711,25 din. Skupnih stroškov je bilo 6.728,75 din, tako da znaša čisti ostanek 28.734,25 dinarjev. Protituberkulozna zveza iz Ljubljane je dala PL v Celju 1.500 din podpore za pomoč revnim bol- nikom, ki prihajajo v protituberkulozni dispanser. —

Nato je blagajnik poročal o skupnih dohodkih in iz- datkih v teku leta. Dohodki so znašali 48.000 din, iz- datki pa 42.000 din. PL ima sedaj 16.000 din, katere bo uporabila za podeljevanje rednih podpor, za dispanser in za nabavo zdravil.

Na seji upravnega odbora je bilo soglasno ekle- njeno, da dobi dispanser zdravnik dr. Ivica neme- stnika dr. Avgusta Hriberska, ki bi bil v primeru od- sotnosti ali bolezn dispanserjevega zdravnika na raz- polago bolnikom.

Predsednik PL g. Zdošek se je nato zahvalil vsem damam, samaritankam in društvom, ki so pripomogli, da je protituberkulozni teden tako sijajno uspel.

Protituberkulozna liga ima točno evidenco, koliko na jetiki bolnih je na njenem področju, na posebnem zemljevidu, ki ga je brezplačno napravil inž. Ivan Vrečer iz Velenja, je celo zaznamovana vsaka iz jetiko okužena hiša, označeno je tudi število bolnikov z od- prto jetiko, tako da ima Liga res točno evidenco. Vse priznanje neutrudljivim funkcionarjem, ki skrbje za zmanjšanje narodove morilke, ki se ne boje nobenih žrtev, nobenega dela, ker gre za naš narod in njegov dobrobit.

Na področju PL v Celju, kamor spada šest okra- jev, so redne zveze z zdravniki okrog urada OUZD, okrajnimi zdravniki, Protituberkuloznim dispanserjem v Zdravstvenem domu in celjski bolnišnici. Na vseh šolah so redni zdravniški pregledi, v Celju pa skrbj za natančnejši pregled Poliklinika v Zdravstvenem domu. Prav tako je PL pregledala vse pomočnike, vajence in delavce v živiliških trgovinah, pregleda pa so imeli mestni fizik in dispanser brezplačno.

V zaključku je bilo odobrenih več mesečnih pod- por za tri mesece in sicer 850 din mesečno. Za ne- kega abiturienta, bolnega na jetiki, je prispevala Liga za zdravljenje na Golniku 1200 din.

Liga bo nabavila za dispanser za 4000 zdravil. V kratkem bodo v okviru ljudskega vseučilišča prire- dili predavanje o uspešnem zdravljenju tuberkuloze. Zvezo se bo naprosilo, da bo preskrbela skioptikon, s katerim bi se lahko vsrila predavanja po deželi.

Pod udarom kazenskega paragrafa

Velik zaklad dveh sester — kolporter

Ljubljana, 19. novembra:

Premetene, zapletene in tudi malenkostne zadeve so se večerj razpletale pred tribunalom v dvorani štev. 79. Prav zapletena je bila zadeva krojača in bivšega gostilničarja v Stožicah, Frana Zaletta in njegove žene. Leta 1936 sta bila pred malim senatom oproščena zaradi prikrivanja ukra- denega denarja, večerj pa sta bila zaradi tega delikt obsojena. Fran Zaletel še poleg tega za- radi krive razodete prisrge na 4 mesece strogega zapora, žena Marija pa na 3 mesece strogega zapora. Oba pa še na 120 din denarne kazni.

Po prestani kazni takoj pred sodnike

Sodniki malega senata: g. R. Lederhas kot predsednik, gg. I. Kralj in I. Brelih kot sodnika, so večerj hudo prijemali zvitega, krepkega in 36 let starega Vinka Novaka iz lukovske občine v kamniškem okraju. Vinko se je specializiral na tatvine železnih osi, ki jih je potem prodajal ko- vačem. Zaradi takih tatvin je bil najprej obsojen na 3 mesece. Pozneje so mu sodniki kazni zvišali na 4 mesece. Prav večerj točno ob 10 je Vinko to kazni prestal. Pred malim senatom pa je bila proti njemu razpisana še tretja razprava zaradi ukradenih osi. Vršiti bi se imela ob 9.15. Vinka pa iz zaporov ni bilo. Dognali so, da Vinko ob 10 prestane kazni in zato so ga počakali. Točno ob 10 je Vinko vstopil v dvorano, prav korajžen, kajti zasnoval je zviti zagovor, na katerega mu sodniki niso nasledili. Vinko je bil obtožen, da je graščaku Antonu Kersniku ukradel 2 železne osi od starega poštnega voza, ki so ga hranili v hlevu v Podpeči pri Brdu. Osi sta bili vredni okoli 300 dinarjev in jih je Vinko prodal nekemu kovaču. Ko je čul obtožnico, je Vinko začel ogorčeno pro- testirati:

»Zaradi te tatvine sem bil že obsojen, go- spodje! Pravkar sem kazni prestal.

Predsednik: »Obsojen ste bili tudi zaradi ta- tvine kolesa?«

Vinko: »Še nikdar nisem nikomur kolesa sunil! Ko sem prvo kazni prestal, pa sem dobil še 1 mesec povrhe.

Predsednik: »Zaradi drugih tatvin ste bili sojeni. Zaradi poštnega voza še ne. Dobro se raz- umetel! Vse stoji črno na belem.« — Vinko je trdil svojo senat pa je na podlagi spisov dognal, da Vinko zaradi teh novih tatvin še ni bil sojen. Vinko ima zapisanih že 10 kazni, na občini pa pravijo: »Je na dobrem glasu!« Vinko je bil znova obsojen na 5 mesecev strogega zapora in v iz- gubo častnih državljanških pravic za 3 leta.

Predsednik Vinku: »Sprejmete?«

Vinko odvažno: »Revizijo in priziv!«

Predsednik s poudarkom: »Ostane v preisko- valnem zaporu, ki se mu ne vsteje.

Obtoženec ves preplašen: »Gospod! Sprejem, sprejem! Samo za odlok 1 meseca prosim.« — Dovolili so mu ga.

Kdor drugam lamo koplje...

Kriminalna zadeva dveh sester — časopisnih raznašalk — je poučna. Ljudje so z njima imeli usmiljenje, kajti na vogalu Vazjemne posojilnice sta tako milo klicali in prodajali časopise, da se ju je marsikdo usmilil. Nikdo pa ni slutil, da sta obe praveč bogatajšini. V kriminal pa sta padli po svoji lastni krivdi. Mogoče se ne bi bile nitiju manipulacije razkrinkane.

Obe sestrji sta doma iz Prevoj v Kamniku. Ivanka J. je stara 60 let, Katarina pa 54. Zgodaj sta prišli v Ljubljano. Služili sta pri odličnih rodbinah. Po prevratu pa sta zapustili službo in se lotili lažjih poslov. Začeli sta prodajati časopi- se. Stanovali sta zadnji čas v skupni sobici v Delavskem domu. Takole maja letos sta raznašali govorice, da sta bili okrađeni in da jim je bilo vzeto 9 jurjev. Stvar je prišla na uho uprave doma, ki je obe prisilila, da sta podali pri poli- cij evadbo in sta tam osumili neko ubogo so- barico. Policija je zadevo javila sodišču in izvr- šila hkratu hišno preiskavo pri vseh sobaricah, ki je ostala brez uspeha.

Preiskovalni sodnik je začel voditi preiskavo. Zaslišal je osumljenko in tudi obe sestrji. Med zasliševanjem pa sta sestrji prišli v svojih izjavah v bistveno nasprotja, tako da je preiskovalni so- dnik odredil hišno preiskavo. V navzočnosti ta- kratnega upravitelja doma g. Pelana je policija odkrila v kovčegu obeh sester velikanski zaklad. Iz posebnega, skrivnega predala so izvlekli 86.500 dinarjev gotovine v lepih bankovcih, dalje še 7 hranilnih knjižic s skupno vlogo 102.266 din, pri Ivanka J. znesek 149 din, pri Katarini pa 3359,25 dinarjev. Vse so zaplenili in shranili v sodni de- pozit.

Obe sestrji nista mogli preiskovalnemu so- dniku podati točnih in logičnih pojasnil o izvoru tako velikanske vsote, najdene pri dveh »revah«.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Baromet- rsko stanje	Tempe- ratura v C		Relativna vlažnost v %	Oblačnost 0-10	Veter (smer, jakost)	Pada- vine	
		nač. večerj	nač. jutri				m/m	vrsta
Ljubljana	770,2	6,0	3,6	90	10	E ₁	—	—
Maribor	770,7	8,0	3,0	80	10	0	—	—
Zagreb	770,0	7,0	3,0	90	10	NE ₂	0,4	dež
Belgrad	769,5	5,0	2,0	90	10	W ₁	0,4	dež
Sarajevo	771,7	7,0	1,0	90	10	0	—	—
Vis	766,5	10,0	5,0	90	4	NW ₁	—	—
Split	766,2	14,0	6,0	70	0	NE ₃	—	—
Kumbar	763,9	15,0	8,0	70	0	NE ₃	—	—
Rab	769,2	12,0	6,0	80	2	N ₂	—	—
Dubrovnik	762,9	16,0	4,0	90	0	N ₂	—	—

Vremenska napoved: megleno, deloma oblač- no vreme. — **Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od večerj do danes:** Zjutraj med 5 in 6 je rahlo deževalo. Oblačno je bilo do 10.50, nato pa se je nekoliko zjasnilo, posijalo je sonce, a je ostalo večinoma oblačno do 14.30. Od 14.30 dalje se je oblačnost spreminjala, parkrat se je medtem popolnoma zjasnilo, vendarle za kratko dobo. Poz- no zvečer pa se je zopet pooblačilo.

Koledar

Danes, sobota, 19. novembra: Elizabeta.

Nedelja, 20. novembra: Feliks.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Res- ljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 2 in mr. Komotar, Vič, Trzaska cesta.

Mestno zdravniško dežurno službo ima v so- boto od 8 zvečer do ponedeljka do 8 zjutraj mestni višji zdravnik dr. Ahčin Marjan, Korykova ul. 18, telefon 36-24.

Bežigrad, dramatični odsek prosvetnega dru- štva, uprizoni v nedeljo 20. novembra 1938 ob pol 8 zvečer v prosvetni dvorani pri Sv. Krištofu Nicodemu-Grudnovu komedijo v treh dejanjih — »Učiteljica«.

Filozofsko društvo v Ljubljani bo priredilo drevi ob 6 v mineraloški predavalnici na univerzi svoje drugo predavanje. Predaval bo g. univ. doc. dr. Stanko Gogala o temi »Svoboda — sprošče- nost«. Vabljeni vsi, ki se zanimajo. Vstop prost.

V Narodnem muzeju ostanje zbirke za brez- plačen nedeljski obisk odprte le še prihodnje ne- deljo 20. t. m. od 10—12 dopoldne. O ponovnem odprtju v prihodnji spomladi bo objavljeno po- sebno obvestilo. S to ustavitvijo nedeljskega obis- ka čez zimsko mesece pa niso prizadeli brez- plačni skupinski ogledi šol in korporacij ter pla- čani obiski ob delavnicah.

Promenaden koncert. Turistični odbor za me- sto Ljubljano priredi v nedeljo, dne 20. novembra 1938 ob 10.30 ob lepem vremenu promenaden kon- cert na križišču cest VIII. in III. v Rožni dolini. Koncert bo izvajala godba Vič-Glince pod vo- dstvom kapelnika g. Gorjupa.

Uprava Oficijskega doma v Ljubljani vabi rezervne častnike na družinski večer, ki bo danes ob 21 v spodnji dvorani hotela »Metropol«. Upra- va pododbora Združenja rezervnih častnikov v Ljubljani vabi tovariše, da se polnoštevilno odzo- vejo vabilu naših aktivnih tovarišev. Pododbor Ljubljana.

Pod okriljem Prirodoslovnega društva preda- va v torek 22. t. m. Mineraloški predavalnici univerze g. doc. dr. Božo Škerlj o temi: »Izven- evropske rase«. G. predavatelj bo pokazal v Av- straliji in Novi Gvineji najstarejše in najgrše ostan- ke človečnjakov iz prejšnjih dob, nas vodil preko južnih obronkov Azije v pustino in pragozdove Afrike med pigmejce, grmčarje in hatentote. V Afriki bomo videli tudi razne rase črncev, nato pa se vrnemo v Azijo k rumeni rasi. Čez Beringov preliv pridemo v Ameriko, kjer bomo srečavali od skrajnega severa do Ognjene zemlje razne ra- se Indijancev. Preko Oceanije se vrnemo proti Avstraliji in zaključimo svoj pregled med najlepši- mi živečimi ljudmi na Havajskih otokih. Predava- nje bo spremljalo 30 diapozitivov. Začetek ob 18.15.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20.

Sobota, 19. nov.: »Žene na Niskavuorijau«. Izven. Znižane cene.

Nedelja, 20. nov.: ob 15: »Labodkas«. Izven. Ob 20: »Trideset sekund ljubneži«. Izven.

Opera. — Začetek ob 20.

Sobota, 19. nov.: »Kapljice za ljubezen«. Izven. Znižane cene.

Nedelja, 20. nov., ob 15: »Gejše«. Izven. Znižane cene. Ob 20: »Aida«. Gostuje ga: Karna. Izven. Znižane cene.

Zaključek jesenskega prvenstva

Z jutrišnjim nedeljo se zaključuje prvi del liga- škega nogometnega prvenstva. Zadnje, po številu 11 kolo, ne more prineesti v tabelo kakih bistvenih izprememb. Lestvica bo predvidoma ostala ista kot je dosedaj. Na čelu tabele trdno gospodarita belgradski klub BSK in Jugoslavija, ki niti v pri- meru poraza ne moreta izgubiti prvih dveh mest. Malenkostne izpremembe so mogoče le v sredini in pa na koncu tabele. Vendar pa tudi te izpre- membe ne bodo velike. Kljub temu pa bodo jutri- šnje tekme prav gotovo zelo zanimive. Najzanimi- vejši srečanja bosta pa vsekakor v Ljubljani in v Splitu. Ligaški klubi se bodo jutri borili po temle sporedu: v Ljubljani: Hašk — Ljubljana, v Zagrebu: Gradjanski (Z) — Gradjanski (S), v Splitu: Hajduk — Jugoslavija, v Sarajevu: Slavija (S) — Bask in v Belgradu: BSK — Slavija (V) in Jedinstvo — Sparta.

Ljubljanci bomo pohiteli prisostvovati tekmi med Haškom in Ljubljano. V kvalitetah obeh mo- štev je bilo povedano že dovolj. Nedvomno bomo imeli jutri priliko videti lepo športno borbo naj- simpatičnejšega kluba v državi in naše enaštrve. Vsa mnenja o tekmi, ki jih igrajo drugi klubi v Ljubljani, so edina v tem, da je v Ljubljani nadve težko premagati domačine, če so le v formi. Jut- rišnja tekma je ena največjih. Domačim želimo največ uspeha. Ljubljana se od puta zaveda, da bi si z eventualno zmago odlično popravila svoj po- ložaj v prvenstveni tablici. Hašk je iz Ljubljane težko odnašal pike, včasih pa jih je moral tudi pustiti. Danes je Hašk boljši in njegovo najnevar- nejše orožje je sijajen napad. Ljubljanska ožja obramba in pa pomočniška vrsta bodo imeli tež- ko delo. Ljubljanci bodo na jutrišnjo tekmo pri- hiteli v velikem številu in s timimi željami, da se

bodo vračali iz igrišča zadovoljni. Sodil bo g. Vasa Stepanović iz Belgrada.

Druga ostro srečanje bo v Splitu med Hajdu- kom in Jugoslavijo. Hajduk ne da točk za nobeno ceno, to je najbolj pokazal zadnjo nedeljo, ko je igral proti Jedinstvu. Po zadnjih poročilih Hajduk tudi ne izbira preveč sredstev. Jugoslavija je mo- nejša kot Jedinstvo. V Splitu bo borba torej nad- vse ogorčena. Zmagovalca ne moremo prerokovati.

Vse ostale tekme so manj zanimive. Zmaga zagrebskega Gradjanskega nad Skopljanji je ne- sporna. Vprašanje je le razlika golov. Toda tudi 10 golov ne bo Gradjanskemu prineslo več kot 2 piki.

Sarajevska Slavija je na domačem igrišču fa- vorit. Bask mora igrata še vedno brez Tomaševića in Tirnanića. Sarajevčani so se pa v zadnjih ted- nih močno popravili. Dajmo jim prednost, ker igrajo doma.

Tudi ni težko uganiti, kdo bo zmagovalec med BSK in Varaždinci v Belgradu. Vprašanje je le količnik. Malo zanimivejša bo druga tekma med Jedinstvom in Sparto. Jedinstvo ima letos lepše uspehe, toda tudi Spartanci so od sile žilavi; ven- dar dajemo Jedinstvu več izgledov.

Poleg jutrišnjega ligaškega programa pa ima- mo v Ljubljani tudi tri tekme za prvenstvo LNP. Vse tri tekme v Ljubljani bodo ob 10.15 dopoldne. Najzanimivejša bo vsekakor srečanje med Rečani in jeseniškim Bratstvom. V zmagovalcu jutrišnje tekme bomo našli tudi najbrže tudi zmagovalca v prvenstvu za LNP. Tekma bo na igrišču Reke.

Tudi ostali dve tekmi med Hermesom in Svo- bodo na igrišču Hermes ob 10.15 in Jadranom in Marsom v Koleziji ob 10.30 bodo izredno zani- mivi. Prijatelji nogometa imajo torej jutri nad vse obsežen program.

Kako vstaja mrtva Libija

Dežela, ki je več kot sedemkrat tako velika kot Jugoslavija, a nima niti milijon ljudi

V zadnjem času delajo po Italiji veliko propagando, ki naj bi pripravilo čim več Italijanov do tega, da bi se s svojimi družinami izselili v afriške kolonije, predvsem v Libijo in Abesinijo. Javilo se je do sedaj že ogromno število Italijanov, ki si hočejo v novi domovini, daljnji Afriki, postaviti svoj bodoči dom in tam ostati za vedno. Nepristano odhajajo v italijanske kolonije velike italijanske ladje, polne novih kolonistov.

Italijanski politiki se dobro zavedajo tega, da je bodočnost Italije, kakršno si sami zamišljajo — morda po zgledu nekdanjega rimskega imperija — v veliki meri odvisna od tega, kako bodo dvignili svoje dosedanje kolonije, ki jih ni tako malo, če pomislimo, da meri samo Abesinija več kot trikrat toliko kot evropska Italija sama, Libija pa več kot petkrat toliko! Italiji ne bo treba imeti skrbi kot Nemčiji, da dobi še nove kolonije, čeprav bi jih gotovo s odprtimi rokami vzela, če bi jih ji kdo ponujal. Preveč bo imela posla še dolgo vrsto let, če samo s temi, ki si jih je pridobila do danes. Pomislimo samo na to, kakšno zemljo je dobila v Abesiniji. Preteklo bo gotovo še precej časa, preden bo imela od nje tiste koristi, ki jih abesinska zemlja v resnici more dati. Treba bo najti ljudi, ki bodo to zemljo hoteli obdelovati, zemljo, ki jo bodo spremenili v takšno, da bo tudi kaj dajala. Pa to ni samo Abesinija. Tudi Libija potrebuje pridnih rok, kakršnih ne sme manjkati dalje niti v italijanski Somaliji in Eritreji ob Rdečem morju. Zato stremi sedanja italijanska politika v prvi vrsti za tem, da bi pri italijanskem narodu dobila ljudi, ki bi bili pripravljeni zapustiti za vedno ali pa vsaj za gotovo dolgo let svojo sedanjo domovino in oditi na delo v sedaj še ne preveč vabljive italijanske kolonije.

Fašistična himna ob robu puščave

Posebno skrb posvečajo danes Italijani svoji Libiji ob severni afriški obali. Libija obsega nič manj kot 1,8 milijonov kv. kilometrov površine, ali z drugimi besedami, več kot sedem Jugoslavij. Ta neizmerna pokrajina pa ima vsega skupaj le 800.000 ljudi, torej niti ne en milijon. Med njimi je komaj 100.000 pravih Italijanov. Za nove priseljenke je torej še dovolj prostora! Vse sedanje prebivalstvo se res tako rekoč izgublja v tem nekončnem prostoru. Domačini so Arabci in so po veliki večini naseljeni, stisnjeni v številnih oazah ne daleč od obale Sredozemskega morja. Njihovo življenje je še zelo primitivno. Zemljo obdelujejo z lesenimi plugi, z Bogom in ljudmi pa žive v miru. Italijani, ki se nepristano priseljujejo v te kraje, so dobili nalogo, da s plugom in lopato spremene puščino okoli teh oaz v rodovitno zemljo. Povsod ob tej stepi so nastala nova naselja.

En sam pogled na to pokrajino — tako pripoveduje neki tuji časnikar, ki se je pred nedavnim mudil v teh krajih — dokazuje, da je imel italijanski maršal pred leti prav, ko je napovedal, da bo v bližnji bodočnosti v teh krajih naseljenih 200 do 300 tisoč novih italijanskih kolonistov. 5000 vojaških avtomobilov je v Tripolisu na razpolago za prevoz novih naseljenec, ki so namenjeni v Libijo. Nepristano se vijejo cele vrste teh avtomobilov, ki prevažajo Italijane v njihovo novo domovino. Tamkajšnji domačini in že prej priseljeni Italijani mahajo v pozdrav novim priseljenecem, pojejo in jim vzklíkajo. Fašistična himna se razlega ob robovih puščave.

Veliko naselje Crispi, kjer je bila „včera“ še puščava

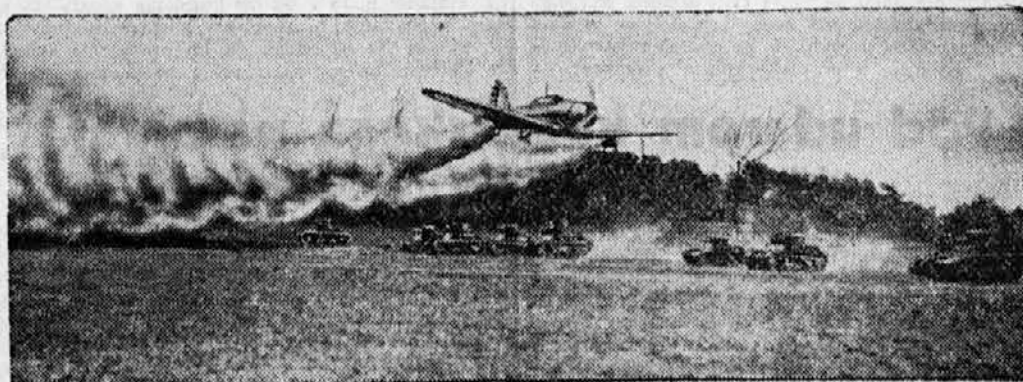
V svečanem trenutku smo naslednji dan nalezli — tako pripoveduje dalje omenjeni časnikar — na isto skupino novih priseljenec, ki smo jih prej videli v Tripolisu. To je bil trenutek, ko so ti ljudje prvič zagledali pred seboj zemljo, ki jo bodo odsele, morda vse do smrti, obdelovali. Trenutek je bil zares svečan. Na kraju samem jih je pozdravil maršal Balbo. Njihovemu novemu naselju so dali ime Crispi, ime, ki vsebuje tako rekoč cel delovni program. Crispi je bil veliki Sicilijanec in Bismarckov prijatelj, ki je ob prelomu devetnajstega in dvajsetega stoletja zaman poskušal, da bi ustvaril spet nekdanji italijanski imperij. Tu ob robu severne afriške puščave so mu postavili spomenik, ki naj bi bil trajnejši od

bronca. Kraj Crispi velja zdaj za največje italijansko občino v Libiji in je tretje največje italijansko mesto na afriški strani Sredozemskega morja. Takoj prvi dan je dobilo to mesto 5000 prebivalcev. Vsa okolica je bila tako rekoč še včeraj puščava, za katero se nihče ni niti zmenil. 16 arteških studencev je namah spremenilo to puščavo v zelen vrt. Tega ne dokazuje samo pogled na te kraje, to dokazujejo tudi številne naselbine, ki tvorijo nekako predstražo Crispiju. Strinjavajo se prihajajo v te kraje novi priseljenki. V Crispiju so letos poskusili tudi s pridelovanjem bombaža. Uspeh je bil nepričakovano lep. Kmetje so zadovoljni, saj obdelujejo svojo lastno zemljo, ki jim tudi dobro rodi. Posejali so na kraju, kjer je bila še pred tako kratkim časom sama puščava, tudi pšenico.

„Prejšnja kolonialna politika ni bila dobra“

»Pridobivati si premoženje,« to je namen Balbove kolonialne politike. Maršal Balbo vlada zdaj nad Libijo že pet let, uvidel pa je takoj prve tedne svojega bivanja tu, da dotakratna politika naseljevanja v Afriki ni bila dobra. Sami domačini te pokrajine ne bi mogli nikdar dvigniti na višino, na katero bi jo spravili priseljeni Italijani. Balbo pa je tudi odločno zanikal, da bi domačini Arabci izgubili zaradi priseljevanja Italijanov v te kraje, kaj svoje zemlje. Arabci po njegovi izjavi nihče ne ogrožajo.

V Afriki je v tem oziru nastala res prava revolucija, toda revolucija, ki poteka čisto mirno, brez nasilja in hrupa. Vedno nova naselja nastajajo, in ni dvoma, da jih bo vstalo še mnogo, kajti na eni strani odhajajo iz evropske Italije nepristano ladje z novimi izseljenci, na drugi strani pa se tudi italijanske družine, ki imajo že svoj novi dom v Libiji, neverjetno hitro množijo.

Tanki pod varstvom umetne megle.

Potresov še ne znamo napovedovati

Vse dosedan e napovedi se nanašajo samo na nekaj možnega, ali v najboljšem primeru nekaj ver etnega

Človek bi res rad vse že vnaprej vedel, kaj se bo zgodilo. Rad bi bil pravi, zanesljivi prerok. Ni dovolj, da se mu je na podlagi znanstvenih ugotovitev posrečilo vsaj približno točno napovedati vreme. Že hoče vedeti tudi to, kdaj bo ta ali oni ognjenik znova izbruhnil ali kdaj bo nastal potres. Ni čudno, da človek stremi tudi za tem, saj spada to v področje njegove samoobrambe. Kolikokrat bi že bile prihranjene številne človeške žrtve, če bi vedeli vsaj nekaj ur, če ne več, kdaj bodo znova začele delovati notranje zemeljske sile, kdaj bodo imeli spet potres.

Vendar pa zanesljivo napovedovanje potresov dela neprimerno večje težave kot pa na primer napovedovanje vremena, to pa zato, ker se je človeku posrečilo pojave v našem ozračju bolj natančno spoznati kot pa tiste, ki se odigravajo v zemeljski notranjosti. Da ne smemo pripisovati potresnim napovedim preveč velike točnosti in verjetnosti, dokazujejo tudi nekatera zadnja napovedovanja potresov. Učenjaki, ki se bavijo s proučevanjem zemeljskih notranjih del, so namreč pred nekako dvema mesecema napovedali celo vrsto novih hujših potresov, ki da jih bodo ljudje čutili v Severni Ameriki, na Kitajskem, Japonskem in v Srednji Aziji. Ljudje, ki so brali te napovedi, so bili že kar v strahu. Vendar pa se je izkazalo, da je bil ta strah nepotreben, vsaj v večini onih pokrajin, za katere so veljale omenjene napovedi. Potres, in še to slabši, so občutili le na Japonskem, kjer pa takšni pojavi niso nič nenavadnega in tako strahovito presenetljivi.

vega. Zemeljske notranje sile imajo ob tamkajšnjih razpokah največ duška, kar pričajo tudi številni ognjeniki.

Nihče danes ne verjame še v to, da bi bilo mogoče zanesljivo napovedovati ognjeniške izbruhe in potrese, ki so mnogokrat z njimi v zvezi. Oglasili so se celo tudi astrologi, ki se čutijo poklicane, da napovedujejo potrese. Vselej pa so bile njihove napovedi toliko neverjetne in nedoločne, da ne bi mogel imeti od njih nihče nobene koristi. Na tak način tudi ni verjetno, da bi mogel kdo napovedovati učinke notranjih zemeljskih sil. Znanost smatra za uporabno le takšno napoved, ki se nanaša na čas, kraj in jakost potresa. Potres mora biti napovedan na 24 ur točno. Kraj, kjer bodo ljudje potres čutili, je treba podati z zemljepisno širino in dolžino. Jakost potresa mora biti podana v skladu s črtami, ki jih ob vsakem potresu riše potresomer.

Danes prevladuje mnenje, da večina potresov nastane zaradi tega, ker je bilo v zemeljski notranjosti zaradi kakršnegakoli vzroka porušeno ravnotežje in se to ravnotežje skuša spet vzpostaviti. Če se na primer zgodi, da kje izbruhne zemeljska lava v večji množini na dan, je v zemlji nastalo nekako neravnotežje, ki ga je treba nadomestiti. V zemeljski notranjosti bi zaradi ognjeniških izbruhov drugače nastale praznine. Te pa se brž spet izpolnijo s tem, da se na gotovem kraju v zemeljski notranjosti porušijo trdne plasti v globino. Posledica tega pa so potresi. Znanstveniki celo pravijo, da so vedno številnejši poru-

V Sveti deželi grme tudi topovi.

šitev v zemeljski notranjosti krive sončne pege, ki da imajo velik vpliv na trdno zemeljsko skorjo. Zvezdoslovci pa z vso gotovostjo trdijo, da so zemeljski potresi v tesni zvezi z gibanjem zvezd. Dognali so namreč, da so na zemlji potresi posebno pogostni tedaj, kadar ima planet Saturn gotovo lego nasproti zemlji. Podobno so ugotovili tudi za planet Jupiter. Toda na eni strani vse to utegne biti le slučajno, drugič pa so lahko vzrok tem pojavom tudi druge sile. Malo pa se zdi verjetno, da bi težnost planetov imela na našo zemeljsko notranjost toliko vpliva, da bi povzročila v njej večje porušitve in s tem potrese na zemlji.

Z napovedovanjem potresov torej nismo prišli kaj prida naprej. Celotno lahko rečemo, da se vsa tovrstna napovedovanja nanašajo kvečjemu samo na nekaj, kar je možno, ali v najboljšem primeru verjetno.

Radio

Programi Radia Ljubljana

Sobota, 19. novembra: 12 Plošča za ploščo — pisana zmes, godba vesela in pesnice vmes — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Plošča za ploščo — pisana zmes, godba vesela in pesnice vmes — 14 Napovedi — 17 Otrška ura: a) Selma Lagerlöf; b) Kako je Niels Holgersen potoval z divjimi gosmi. Povest v nadaljevanjih; c) Zvočna igra (članice Nar. gled.) — 17.50 Pregled spreda — 18 Za delopust! Igra Radijski orkester — 18.40 Gorjuše in Gorjušci. II. del (g. dr. J. Rus) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Beseda k prazniku (g. F. S. Finžgar) — 20 O zunanji politiki (g. urednik dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 XI. večer muzikomedijantov — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Veseli česki godci (plošče).

Drugi programi

Sobota, 19. novembra: Belgrad: 20 Narodne pesmi. 21 Zabavni koncert — Zagreb: 20 Klavir. 20.30 Pisan koncert. 22.20 Orkestralni koncert — Sofija: 19 Mandoline. 19.30 Vokalni koncert. 20 Violina — Varsava: 19.50 Narodni koncert. 21 Pisan koncert. 23.15 Plesna glasba — Trst-Milan: 21 Wagnerjeva opera »Tannhäuser« — Rim-Bari: 21 Komorni koncert. 22 Pisan koncert — Dunaj: 20.10 Vesel program. 21.10 Schuberth. 22.30 Orkestralni koncert — Berlin: 20.10 Stare melodije — Beromünster: 19.55 Zabavni koncert. 20.30 Igra. 21.35 Joderli in harmonika. 22.30 Plesna glasba.

Dobra kuharica. »Če večerja še ni gotova, grem v restavracijo.« — »Počakaj 10 minut.« — »Da, v 10 minutah bom obločena in grem s teboj!«

Raztresenost. Poglej, žena, kako sem premočen. — Si že zopet pozabil vzeti dežnik! Kdaj si pa opazil, da si premočen? — Ko je nehalo deževati, sem hotel dežnik zapreti, pa sem opazil, da ga nimam.

Minka: »Tvoj oče imajo pa samo ena nogo. Kje pa je druga?« Cilka: »Druga noga je že v nebesih.«

Poročna obleka, ki je stala 25.000 dolarjev. Je iz samih hermelinovih kožic, nič manj kot 300 jih je bilo treba. Za takšno razkošje imajo denar menda res samo v Združenih ameriških državah.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

»To je nova zgradba. — Stara je svoj čas pri mojem prihodu zgorela«, je pojasnil Antonio. »Manjše hišice, ki jih vidite tu zgoraj, služijo tudi kot skladišča. Vedno je priporočljivo, da ne vse vsi kosovski orehi na enem samem drevesu! Tukaj spodaj pa imamo pravi trg.«

Bilo je dolgo, skednju podobno poslopje z razredčenimi skednji in podstrešji. V ta podstrešja so bila vdelana samo zaklopna vrata, ki so bila sedaj odprta in skozi katero so po vrhovih spuščali različne težke bale blaga za bližajočo se karavano. Vse je šumelo zaradi pospešene delavnosti, zaradi glasnega govorjenja, petja in živčanja, k čemur se je v enakomernih presledkih pridruževalo še ropotanje, čim so nove količine blaga zvalili s »Fortunec«, jih z žerjavi spravili na podstrešje ali pa zvozili v oddaljene kote v lopi. Triumfu podobno razpoloženje je vladalo: preprosto veselje črnega človeka zaradi obkrožajočega polnosti in bujnosti. Tisoči sončnih žarkov so rezali zrak, a v njih so plesali drobni praški. Kapitanu se je zdelo, kakor da ne sliši več ropota okrog sebe, temveč da ga kar vidi, kajti praški v sončnih žarkih so se dvigali in skakali v zrak zaradi lahkega, toda naglega in odrezanega zvenčanja bobnov, ki sta jih z dušo in srcem obdelovala dva mlada moža pri vratih.

»Krasno, krasno!« je rekel don Ruiz, ki je polagoma začel čutiti zavrti konjak.

»Edini način, s katerim spravite ljudi tukaj v hitro delo,« je odvrnil Antonio. »Peti je treba, potem ostane vse prijetno! Če uganele tukaj pravi takt, lahko prestavljate gore.«

Ustavila sta se za trenutek na drugem koncu lope, koder so na ograjenem prostoru pod Ferdinandovim nadzorstvom odpirali zaboje. Pretrgali so ovojje bal, razprostrli blago narazen in ga zložili kar se da praktično, pri čemer pa sta dva oborožena Fullaha strogo pazila.

»To je bila zbirka vzorcev«, je dejal Antonio. »Veliki trgovci in mali poglavarji lahko tukaj izbirajo. Toda midva se ne smeva predolgo tukaj zadrževati — tukaj prosim!«

Sta sta skozi upraviteljevo sobo, kjer so ležala razna pisana »ukna, lepoticke iz medu ter zavrtki bakrene žice, vse krasno izdelano. Dospela sta do iztegnjene verande, ki je bila napol pokrita s pro-

sojno, z voskom prepojeno šotorovino. Dušča vročina je vladala tukaj — izredna pripeka. Pod to šotorovino so se razprostirala gladko pavaljana tla iz ilovice, a na sredi je stalo več kosov neke vrste kamenja z vdelanimi železnimi obroči ter steber za iztepavanje prahu v obliki črke X. Nizka klop, pokrita s plahto, pa se je vlekla po vsej dolžini prostora.

»Tukaj razpostavimo sužnje in jih damo preiskati, preden blago odpremo. Tod pa se moram že sam pobrigati za nadzorstvo.«

»Kaj steber dostikrat rabite?«

»Ne tako pogosto. Toda sem pa tja ga vendarle rabimo. Pogostokrat se nahajajo med ujetniki noštri v čaranju in teh se moramo lotiti s svojevrstno čarovnijo, da jih pariramo.« Antonio je šel z nekoliko pospešenim korakom mimo črnega stražnika. Skozi verando sta prišla naravnost v prvo barako za sužnje, ki je bila postavljena vzporedno z obzrejem.

Barake so bile dolge lope iz težkih stebrov iz trdega lesa, ki so bili na dveh straneh pogabljeni na gladko in zabiti v zemljo tesno drug ob drugem, da ne bi mogel med nje vtakniti niti noža. — Strehla je imela na sredi široko odprtino, da je propuščala svetlobo in zrak. Vsakemu sužnju so na kamenita tla zarisali svoj prostor, tako da je pri precej mojni svetlobi izgledalo, kakor da bi se tukaj na ogromni šahovski deski igrala partija s figurami v človeški velikosti. — Na vsakem polju se je nahajalo nekaj verig, da ne bi noben »kmet« prišel na misel, da bi se pomaknil s svojega mesta. Razen tega le-sena vratna zagoda, pručica in dva prstena lončka. Precej živo in bujno opremljeni kot za plahto z majhnim okroglim okencem pa je pomenil mesto, kjer sta se zadrževala oba nadzornika.

Štiri take barake, od katerih je vsaka imela z rdečo barvo označeno številko, so stale v razdalji nekako 15 m druga od druge. Bile so tako razvrščene, da so skupaj tvorile sklenjeni pravi kot. Vmesni prostori so bili močno zabarikadirani. V vsem sta bila v Gallegovini dva tako ograjena štirikotnika ali suženjske ograde.

»Po pravilih vklemeno sužnje le ponoči,« je pojasnil Antonio. »Podnevi, če dovoljuje vreme, se lahko gibljejo v notranjem dvorišču. Na ta način nam barake ne postanejo preveč zamazane. Oskrbujemo jih dobro, jih pustimo večkrat okopati ter jih krmimo za potovanja.«

»Skupaj bi mogli spraviti kar cel polk,« je zaklical don Ruiz.

»Cel polk? V zadnjih treh letih je korakalo tukaj skozi več vrst polkov. Afrika se izpraznjuje naravnost v Ameriko in v Zapadno Indijo — sedaj gre hitreje kakor prej. Zaradi vojne med Anglijo in Španijo so pa cene še bolj poskočile.«

»Črnece v Ameriki ne štejejo,« je rekel kapitan in vrgel brezbrizno svoj ogorek cigare stran.

»Vsakdo šteje eno, a včasih rode tudi otroke,« je dejal Antonio pomenljivo.